EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2021.9.23.
COM(2021) 583 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

A technikai intézkedésekről szóló rendelet végrehajtása (az (EU) 2019/1241 rendelet 31. cikke)

{SWD(2021) 268 final}

1. Bevezetés

2019. augusztus 14-én hatályba lépett az (EU) 2019/1241 európai parlamenti és tanácsi rendelet[1] (a továbbiakban: rendelet). A rendelet meghatározza az EU technikai állományvédelmi intézkedéseit, amelyek szabályozzák a halászat módját, helyét és időpontját.

E technikai intézkedések célja, hogy hozzájáruljanak a közös halászati politika (1380/2013/EU rendeletben[2] [a közös halászati politikáról szóló rendeletben meghatározott]) célkitűzéseinek megvalósításához, és hozzájáruljanak a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelvben[3], valamint a madárvédelmi[4] és az élőhelyvédelmi irányelv[5] vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott jó környezeti állapot eléréséhez. A maximális fenntartható hozam melletti, a megfelelő technikai intézkedések betartásával történő halászat a célzott halállományok hozamának növelését szolgálja, miközben csökkenti a nem szándékos (járulékos) fogásokat és az érzékeny élőhelyekre gyakorolt hatásokat a méret szerinti szelektivitás (a kis méretű halak elkerülése) vagy a fajok szerinti szelektivitás (bizonyos fajok elkerülése) révén. Az intézkedések központi szerepet játszanak az uniós visszadobási politika és a kirakodási kötelezettség hatékony végrehajtásában. A tagállamoknak és a piaci szereplőknek[6] előnyben kell részesíteniük a jobb halászeszközök és technikák kiválasztását annak érdekében, hogy amennyire csak lehetséges, elkerüljék és csökkentsék a nem szándékos fogásokat.

[1] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1241 rendelete (2019. június 20.) a halászati erőforrások és a tengeri ökoszisztémák technikai intézkedések révén történő védelméről, az 1967/2006/EK, és az 1224/2009/EK tanácsi rendelet, továbbá az 1343/2011/EU és az 1380/2013/EU, az (EU) 2016/1139, az (EU) 2018/973, az (EU) 2019/472 és az (EU) 2019/1022 európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 894/97/EK, a 850/98/EK, a 2549/2000/EK, a 254/2002/EK, a 812/2004/EK és a 2187/2005/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 198., 2019.7.25., 105. o.).

[2] Az Európai Parlament és a Tanács 1380/2013/EU rendelete (2013. december 11.) a közös halászati politikáról, az 1954/2003/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2371/2002/EK és a 639/2004/EK tanácsi rendelet és a 2004/585/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 354., 2013.12.28., 22-61. o.).

[3] Az Európai Parlament és a Tanács 2008/56/EK irányelve (2008. június 17.) a tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv) (HL L 164., 2008.6.25., 19. o.).

4 Az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelve (2009. november 30.) a vadon élő madarak védelméről (HL L 20., 2010.1.26., 7. o.).

5 A Tanács 92/43/EGK irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről (HL L 206., 1992.7.22., 7. o.).

[6] A közös halászati politikáról, az 1954/2003/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2371/2002/EK és a 639/2004/EK tanácsi rendelet és a 2004/585/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 11-i 1380/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 354., 2013.12.28., 22. o.) 4. cikke (1) bekezdésének 30. pontjában meghatározottak szerint.

A rendelet eredményalapú megközelítéseket vezetett be, amelyeket a regionalizáció is támogat. A rendelet meghatározta az összes uniós vízre alkalmazandó általános szabályokat, és olyan technikai intézkedések elfogadását írta elő, amelyek megfelelnek a halászat regionális sajátosságainak. Ezt az eredményalapú regionalizációs megközelítést a közös halászati politika keretében alakították ki annak érdekében, hogy a döntéshozatalt közelebb hozzák a halászokhoz. E megközelítés továbbá arra ösztönzi a tagállamokat és a halászati ágazatot, hogy azok aktív szerepet vállaljanak a kidolgozásában és végrehajtásában.

A rendelet 31. cikkének (1) bekezdésével összhangban ez a jelentés áttekinti a rendelet végrehajtásának jelenlegi módját. Ezen első jelentést 2020. december 31-ig kellett elkészíteni, de a Covid19-világjárvány miatt elhalasztották. A jelentés tartalmazza a legfrissebb rendelkezésre álló tudományos szakvéleményeket.

Ezt a jelentést csak a rendelet a hatálybalépése után két évvel teszik közzé. Az elfogadás, a végrehajtás és a nyomon követés, az adatgyűjtés, valamint a tudományos és műszaki értékelés között eltelt idő rövidsége miatt nem lehetett mindenre kiterjedően értékelni, hogy a rendelet elérte-e a célkitűzéseit regionális vagy uniós szinten. Ezért ez az első jelentés az alábbiak elemzésére összpontosít:

- a korábbi technikai intézkedések hatása,
- a jelenlegi helyzet, valamint
- a rendelet végrehajtása érdekében a közeljövőben tervezett intézkedések.

A rendelet 31. cikkének (1) bekezdése szerinti megbízatásnak eleget téve e jelentés bemutatja azt is, hogy a közös halászati politika mi alapján fog hozzájárulni a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó uniós biodiverzitási stratégiában bejelentett, a halászati erőforrások megőrzésére és a tengeri ökoszisztémák védelmére irányuló cselekvési tervhez (a továbbiakban: cselekvési terv)[7]. Megjelöli azokat a területeket, amelyeken több erőfeszítésre van szükség.

2. Információforrások

Ez a jelentés a Halászati Tudományos, Műszaki és Gazdasági Bizottság (HTMGB)[8] és a Nemzetközi Tengerkutatási Tanács (ICES)[9] tudományos értékeléseire és hozzájárulásaira épül. Teljes mértékben figyelembe veszi 23 tagállam, 8 tanácsadó testület[10] és 37 érdekelt fél – célzott online konzultáció keretében kinyilvánított – nézeteit és véleményét[11]. A tudományos hozzájárulások és a konzultációs eredmények részletes ismertetése az e jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentumban szerepel.

[7] A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK – A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia Hozzuk vissza a természetet az életünkbe! COM(2020) 380 final.

[8] https://stecf.jrc.ec.europa.eu/web/stecf/ewg2002

[9] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeFishingGear.aspx

[10] https://ec.europa.eu/fisheries/partners/advisory-councils_en

[11] https://ec.europa.eu/info/consultations/targeted-stakeholder-consultation-technical-measures-regulation-fisheries_en

3. Az előrehaladás mérése

Az eredményeken alapuló irányítás az érdekelt felekkel és a tagállamok aktív részvételével együtt szükségessé teszi az előrehaladás nyomon követését és mérését és azt ezt követően kidolgozott és felülvizsgált technikai intézkedések meghatározását. A korábbi rendeletek nem tartalmaztak a technikai intézkedések végrehajtásának hatását és sikerét mérő mérőszámokat[12]. Ez azt jelenti, hogy nem lehetett részletesen meghatározni, hogy a technikai intézkedések hogyan járultak hozzá a fent említett célkitűzésekhez.

A HTMGB legutóbbi tudományos elemzése[13] szerint lassú és nagyon fokozatos tendencia figyelhető meg abban a tekintetben, hogy a nagyobb méretű halak nagyobb részét fogják ki. Bár a kísérleti tanulmányok azt mutatták, hogy bizonyos halászeszközökkel ellenőrzött körülmények között jobb szelektivitás érhető el, nehéznek bizonyult közvetlen ok-okozati összefüggést megállapítani az egyes halászeszközökre vonatkozó rendeletek alkalmazása, az alkalmazott halászeszközök változásai és a halászflották által alkalmazott, méret szerinti általános szelektivitás között. Nem állnak rendelkezésre kellően részletes adatok, amelyek azonosíthatnák az ilyen kapcsolatokat. Emellett úgy vélik, hogy az operatív tényezők (a halászat helyszínének és időpontjának megválasztása, valamint a halászeszközök felszerelésének pontos részletei) szintén jelentős hatással vannak a szelektivitásra, amelyekre nem vonatkoznak szabályozási kötelezettségek.

A rendelet, amely az intézkedések meghatározásának eredményalapúbb megközelítéseit vizsgálja, az alábbiakra irányuló technikai intézkedésekre vonatkozó célértékeket tartalmaz:

- a nem szándékos fogások csökkentése (különösen az érzékeny fajok esetében),
- a hasznosítási kor- és méretösszetétel optimalizálása,
- hozzájárulás a terméshozam javításához, valamint
- annak biztosítása, hogy a halászat tengerfenéki élőhelyekre gyakorolt hatásai összhangban legyenek az uniós környezetvédelmi jogszabályokkal.

A szelektivitás és hatásainak mérésére szolgáló módszerek javításának szükségessége egyre nyilvánvalóbbá és sürgetőbbé válik. A hatékonyság csak látható eredmények alapján értékelhető: a fiatal egyedek és az ívóhelyek jobb védelme, az érzékeny tengeri fajok nem szándékos kifogása mértékének csökkentése, a negatív környezeti hatások csökkentése és a környezetvédelmi jogszabályokhoz való pozitív hozzájárulás. Az ilyen mérési módszerek két célt szolgálnak: i. a javasolt és kidolgozott intézkedések potenciális eredményeinek előzetes értékelése és ii. az intézkedések értékelése az ilyen intézkedések eredményei alapján.

[12] COM(2016) 134 final, 2016.3.11.
[13] HTMGB 20-02. (https://stecf.jrc.ec.europa.eu/web/stecf/ewg2002)

A szelektivitást az alkalmazott halászeszköz típusa, valamint a halászhajó parancsnokai és a halászok által alkalmazott módszer egyaránt meghatározza, tekintettel a helyszínre, az idényre, a napszakra, a sebességre és az egyéb operatív döntésekre. A szelektivitás javítása nemcsak a halászeszközök szerkezetének megváltoztatására vonatkozó jogszabályok alkalmazásától függ, hanem attól is, hogy hoznak-e jogszabályokat a halászok arra való ösztönzése érdekében, hogy a gyakorlatban jobban használják a halászeszközöket. Ez azt jelenti, hogy jobb módszerekre van szükség a szelektivitás nyomon követésére, a kifogott kis méretű halak vagy érzékeny fajok mennyiségének pontosabb mérése révén. A jelenlegi nyomonkövetési módszerek csak olyan adatokat szolgáltattak, amelyek megfelelőek a HTMGB számára a nagy flották egyes részeinek méret szerinti szelektivitásával kapcsolatos általános tendenciák értékeléséhez. A Bizottság a következő cselekvési tervében szükség esetén további eszközöket ajánl a tagállamoknak az e szakpolitikai munka elvégzéséhez szükséges információk összegyűjtésére.

4. Hozzájárulás az EU környezetvédelmi célkitűzéseinek eléréséhez

A technikai intézkedéseknek a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelvben meghatározott jó környezeti állapot eléréséhez is hozzá kell járulniuk. Az EU kizárólagos hatáskörébe tartoznak a tengeri biológiai erőforrások közös halászati politika keretében történő megőrzését célzó intézkedések, amelyek a tengeri környezet védelméhez is hozzájárulnak. A közös halászati politikának összhangban kell lennie az uniós környezetvédelmi jogszabályokkal, így a rendelet a bennük meghatározott célokra épül.

A tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv alapján most zajlik a mennyiségi környezetvédelmi célok kidolgozása, de a legtöbb környezetvédelmi célkitűzés még mindig minőségi, például az élőhelyvédelmi irányelv 1. cikkének e) pontjában és 2. cikkében említett „kedvező védettségi helyzet”.

A konzultációk során kapott visszajelzések megerősítik, hogy időre van szükség a rendelethez való alkalmazkodáshoz (amely több mint 30 korábbi rendeletet foglal egységes szerkezetbe és vált fel), valamint a regionalizációs folyamat révén az előíró szabályokról a regionális sajátosságokhoz igazodó intézkedésekre való áttéréshez. A legtöbb tagállam, a tanácsadó testületek, az érdekelt felek és a HTMGB megerősítette, hogy túl korai a rendelet hatásának mérése. A legtöbb nem kormányzati szervezet úgy véli, hogy a rendelet eddig nem járult hozzá a benne foglalt célkitűzések és célértékek megvalósításához, és nem tudott elébe menni a halászat negatív környezeti hatásainak. Ezek az érdekelt felek e tekintetben eredményalapú megközelítést is szorgalmaznak, amely jobban igazodik az európai zöld megállapodás és a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia törekvéseihez.

A halászat az ökoszisztémákat, az érzékeny fajokat és a tengerfenékre gyakorolt hatásokat érintő fő terhelés. Az Európai Számvevőszék közelmúltbeli felülvizsgálata[14] arra a következtetésre jutott, hogy az élőhelyek és a tengeri biológiai sokféleség csökkenése továbbra is kihívást jelent. A Bizottság egyetért a Számvevőszékkel abban, hogy további

[14] Európai Számvevőszék (2020). Tengeri környezet: az Unió széles körű, de mélységét tekintve nem megfelelő védelmet biztosít. Különjelentés.

intézkedésekre van szükség, és ennek eléréséhez kulcsfontosságúnak tartja a rendelet szerinti megfelelő technikai intézkedések kidolgozását.

Ebben a jelentésben az **érzékeny fajok** közé tartoznak az EU-ra nézve kötelező uniós jogszabályok és nemzetközi megállapodások által védett fajok, például a delfinek, a barna delfinek, a tengeri madarak, a cápák, valamint egyes olyan hal- és teknősfajok, amelyeket közvetlenül fenyeget a kihalás veszélye. Számos nagy testű, lassan növő halfaj és más állat kipusztult a korábbi előfordulási területük nagy részén, más állatok pedig kritikusan veszélyeztetettek[15]. A halászat komoly fenyegetést jelenthet e fajokra nézve, és egyes esetekben a technikai intézkedések segíthetnek e veszély enyhítésében. Számos bizonyíték támasztja alá a következő fajok nem szándékos kifogását. A tengeri madarak például horogsorba vagy part menti kopoltyúhálóba akadhatnak. A barna delfinek és delfinek szintén fennakadhatnak a kopoltyúhálókban és (a nyílt tengeri) vonóhálókban. A teknősöket kopoltyúhálóval fogják ki, és fennakadhatnak a felszíni horogsorokon, a mélytengeri cápákat horogsorral és kopoltyúhálóval, a nagy méretű nyílt tengeri cápákat pedig tonhalak horogsoros halászata során fogják ki. Nagy testméretük miatt a nagy méretű fiatal cápákat és rájaféléket fenékvonóhálóval fogják ki.

Vannak olyan nyilvánvaló esetek, amikor a kihalás veszélye ismert, de az érzékeny fajok nem szándékos kifogására vonatkozó általános ismeretek nem elegendőek az ilyen fogások hatásainak pontos becsléséhez. A HTMGB megállapította[16], hogy a part menti statikus hálók (kopoltyúhálók és tükörhálók) gyakorolják a legnagyobb és legkiterjedtebb hatást az érzékeny fajokra, felülvizsgálta a nem szándékos fogások csökkentésére szolgáló módszereket, és számos lehetséges intézkedést azonosított, mint például a halászati tilalmi időszakokat, az akusztikus riasztóberendezések használatát és a madárriasztó zsinórokat. A rendelet továbbra is betiltja az eresztőhálókat és korlátozza a környezetre ismerten negatív hatást gyakorló más típusú halászeszközök használatát, és a korábban a cetfélékről szóló, hatályon kívül helyezett rendeletben[17] előírt intézkedésekre épül, beleértve azokat a nyomonkövetési kötelezettségeket is, amelyek célja a korábbi adatgyűjtési keret[18] szerinti átfogóbb adatgyűjtés kiegészítése volt (ahol a járulékos fogásokra vonatkozó adatok egy sokkal átfogóbb adatgyűjtési gyakorlat részét képezik). A cetfélék célzott megfigyelése nehéznek bizonyult, és egyértelmű aggályok merülnek fel annak hatékonyságával kapcsolatban[19]. A járulékos fogások mennyisége továbbra is nagyrészt ismeretlen.

A rendelet továbbá keretet biztosít a tengeri madarak halászeszközökkel történő véletlenszerű kifogásának csökkentésére irányuló cselekvési terv[20] végrehajtásához, és lehetőséget biztosít

[15] Például a mediterrán barátfóka, a balti-tengeri barna delfin, a baleár-szigeteki vészmadár, a heringcápa, az angyalrája, az atlanti ördögrája, a nagy fűrészesrája és a sasrája.
[16] HTMGB 20-02, https://stecf.jrc.ec.europa.eu/web/stecf/ewg2002, 151. és azt követő oldalak.
[17] A Tanács 812/2004/EK rendelete (2004. április 26.) a cetfélék halászat során történő véletlenszerű kifogásával kapcsolatos intézkedések megállapításáról és a 88/98/EK rendelet módosításáról (HL L 150., 2004.4.30., 12. o.).
[18] https://datacollection.jrc.ec.europa.eu/
[19] ICES. (2020). Védett és potenciálisan veszélyeztetett tengeri gerincesek járulékos kifogása – a 812/2004/EK tanácsi rendelet szerinti nemzeti jelentések és egyéb információk felülvizsgálata. Az ICES tanácsadó bizottságának 2020. évi jelentése. Az ICES 2020. évi szakvéleménye, byc.eu, https://doi.org/10.17895/ices.advice.7474
[20] COM(2012) 0665 final.

a tagállamok számára, hogy a rendelet célkitűzéséhez és céljaihoz való hatékony hozzájárulás eszközeként intézkedéseket fogadjanak el vizeikre vagy regionális sajátosságaikra vonatkozóan.

A Bizottság 2020. július 3-án végrehajtási rendeletet fogadott el az akusztikus riasztóberendezésekről[21]. Két tagállami regionális csoport dolgozik a kritikusan veszélyeztetett balti-tengeri barna delfin és a Vizcayai-öbölben élő közönséges delfin védelmére irányuló intézkedéseken, az ICES 2020. májusi szakvéleménye alapján[22]. Egyes tagállamok éltek a rendelet által a nemzeti intézkedések meghatározására, például fokozott nyomon követés vagy rendelkezések előírására vonatkozóan biztosított lehetőséggel.

Az érdekelt felek[23] hiányosságokat tártak fel a rendelet 11. cikkének (4) bekezdésében meghatározott enyhítő intézkedések és a tilalom hatálya alá tartozó fajok I. mellékletben foglalt jegyzéke tekintetében. Az érdekelt felek több aggályukat fejezték ki a fellépés és a további intézkedések kidolgozása – többek között az elektonikus távellenőrzés[24] hiánya – miatt, mint a rendelet jelenleg alkalmazandó rendelkezéseinek tartalmával kapcsolatban. A tagállamok nem adtak hangot komoly aggodalmaknak a jogi rendelkezésekkel kapcsolatban. Több tagállam felismerte, hogy az intézkedések előkészítéséhez további nyomon követésre van szükség.

Annak érdekében, hogy támogassa a tagállamokat a rendelet végrehajtásában, a Bizottság cselekvési tervében meghatározza a szelektivitás fokozására és az érzékeny fajok járulékos kifogásainak csökkentésére irányuló intézkedéseket, a kihalás által fenyegetett és kedvezőtlen védettségi helyzetű fajokra összpontosítva.

A halászat a halászott fajok és az érzékeny fajok kihalászásán túl is hatással lehet az ökoszisztémákra és az élőhelyekre. E hatás mértéke a halászati intenzitástól, a halászat helyszínéül szolgáló élőhelyektől és a szóban forgó célfajoktól függően változik. A közös halászati politika arra törekszik, hogy a lehető legnagyobb mértékben csökkentse ezeket a hatásokat. A hatások a halászeszköz típusa szerint is változnak: a fenékvonóhálós halászat befolyásolhatja a tengerfenéki üledékeket, azok függőleges porozitását és geokémiai tartalmát, csökkentve az élőhelyek összetettségét és megváltoztatva a fajok összetételét. A horogsoros halászat (különösen a legkülső régiókban) sérülést és töréseket okozhat a korallokban.

A rendelet 12. cikkének célja továbbá az **érzékeny élőhelyek** védelme azáltal, hogy meghatározza azokat a területeket, ahol bizonyos halászeszközöket betiltanak. Ez a közös halászati politikáról szóló rendelet 11. cikkének (2) és (3) bekezdésében meghatározott eljárásnak megfelelően régiókba sorolással módosítható. A tagállamok nemzeti intézkedések vagy a rendelet 15. cikkének (2) bekezdése szerinti regionalizáció révén is létrehozhatnak halászati tilalom alá helyezett területeket vagy egyéb védelmi intézkedéseket.

[21] A Bizottság (EU) 2020/967 végrehajtási rendelete (2020. július 3.) a halászati erőforrások és a tengeri ökoszisztémák technikai intézkedések révén történő védelméről szóló (EU) 2019/1241 európai parlamenti és tanácsi rendelet XIII. mellékletének A. részében említett akusztikus riasztóberendezések jelkibocsátási jellemzőire és elhelyezésére vonatkozó részletes szabályok megállapításáról (HL L 213., 2020.7.6., 4. o.).
[22] https://www.ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Advice/2020/Special_Requests/eu.2020.04.pdf
[23] Az online konzultációra adott válaszok alapján. Lásd a kísérő szolgálati munkadokumentum I. mellékletét.
[24] Pl. zártláncú televízió (CCTV), távirányítású elektronikus megfigyelés (REM)

Már léteznek a halászeszközökre, mint például robbanóanyagokra, ütőeszközökre, korallok begyűjtésére használt kotróhálókra és markolóhálókra, vagy a 800 méternél mélyebben használt vonóhálókra vonatkozó bizonyos tilalmak az érzékeny élőhelyek védelme érdekében[25]. További szabályok vannak érvényben a Földközi-tengerre vonatkozó rendelet[26] értelmében, amely megtiltja az aktív halászeszközökkel a tengeri fűágyak, koralltermő élőhelyek és mäerlágyak felett folytatott halászatot. Ezenkívül a part menti övezetekben tilos a szivacsok halászatára szolgáló kotróhálók, a vontatott halászeszközök és az erszényes kerítőhálók használata (különleges feltételek és eltérések alkalmazhatók). Korlátozások vonatkoznak a földközi-tengeri hobbihorgászatban használható halászeszközökre is, ahol tilos vontatott hálókat, kerítőhálókat, húzóhálókat, kotróhálókat és rögzített hálókat használni.

Folyamatban van a különböző tengerfenéki élőhelytípusok eloszlásának és a halászati tevékenységek által ezekre az élőhelyekre vagy az azok feletti területekre gyakorolt hatások feltérképezésére irányuló tudományos munka. Ez lehetővé teszi azon területek értékelését, ahol a biológiai sokféleség a legnagyobb kockázatnak van kitéve, és ahol a legnagyobb szükség van védelmi intézkedésekre. A HTMGB[27] kiemelte azokat az alternatív halászeszközöket, amelyek csökkenthetik a tengerfenékre gyakorolt hatásokat: elektromos vonóhálók, félig nyílt vízi vonóhálók, bentoszkiengedő panelek, megemelt alínnal rendelkező vonóhálók, puha kefével felszerelt alínemelők és borotvakagylók kifogásához használt elektromos kotróhálók.

A konzultáció tájékoztatást nyújtott a tagállamok által már meghozott vagy kidolgozás alatt álló intézkedésekről, valamint a regionális csoportokban folyamatban lévő, az élőhelyek védelmére irányuló intézkedésekről, kiegészítve azokat az intézkedéseket, amelyeket a tagállamok egyénileg hoznak az uniós környezetvédelmi jogszabályok szerinti kötelezettségeik teljesítése érdekében.

A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégiában foglalt kötelezettségvállalással összhangban a Bizottság cselekvési tervében olyan intézkedéseket fog meghatározni, amelyek korlátozzák a biológiai sokféleségre leginkább ártalmas halászeszközöknek többek között a tengerfenéken történő használatát, és feltárják, hogy miként lehetne javítani a halászati gazdálkodási intézkedések végrehajtását, különösen a Natura 2000 területeken és más védett tengeri területeken.

5. Tudományos kutatás, innováció és kísérleti projektek

A rendelet megkönnyíti a tudományos kutatást és a halászati ágazat tudományos tevékenységekben való részvételét. A tagállamok számára a halászati műveletek tudományos

[25] A mélytengeri állományoknak az Atlanti-óceán északkeleti részén történő halászatára vonatkozó egyedi feltételek és az Atlanti-óceán északkeleti részének nemzetközi vizein folytatott halászatra vonatkozó rendelkezések megállapításáról, valamint a 2347/2002/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. december 14-i (EU) 2016/2336 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 354., 2016.12.23., 1. o.). 8. cikkének (4) bekezdése.

[26] A Tanács 1967/2006/EK rendelete (2006. december 21.) a földközi-tengeri halászati erőforrások fenntartható kiaknázásával kapcsolatos irányítási intézkedésekről, a 2847/93/EGK rendelet módosításáról és az 1626/94/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 409., 2006.12.30., 11. o.).

[27] Lásd a HTMGB „A technikai intézkedések felülvizsgálata (1. rész)” c. dokumentumának (HTMGB 20-02) 189. oldalát. EUR 28359 EN, Az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2020, ISBN 978-92-76-27161-1, doi:10.2760/734593, JRC123092.

kutatása tekintetében akkor biztosítható eltérés, ha teljesülnek a rendelet 25. cikke (1) bekezdésének a)–f) pontjában előírt szükséges feltételek. A rendelet hatálybalépése óta 17 tagállam tájékoztatta a Bizottságot 67, tudományos vizsgálat céljából végzett halászati műveletről. Két kérelem érkezett több mint hat kereskedelmi hajót érintő tudományos kutatásra, ezért azokat külön vizsgálatnak vetették alá. A Bizottság a HTMGB szakvéleménye[28] alapján arra a következtetésre jutott, hogy a részvétel mértéke egyik esetben sem volt indokolt olyan tudományos okok alapján, ami arra kötelezte a tagállamokat, hogy ennek megfelelően módosítsák a tudományos kutatás feltételeit.

A rendelet 20. cikke azt is lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a regionalizáció révén lehetővé tegyék az innovatív halászeszközök használatát. E folyamat elősegítése érdekében az ICES elkészítette az innovatív halászeszközök értékelését. Bár ennek alapján elő lehetne terjeszteni az előzetes következtetéseket[29], mind az ICES, mind a HTMGB hangsúlyozta, hogy tovább kell fejleszteni az értékelést, különösen azon társadalmi-gazdasági tényezők jobb figyelembevétele érdekében, amelyek fontos szerepet játszanak az innovatív halászeszközök halászati ágazatban történő elterjedésében.

Míg a rendelet 23. cikke lehetőséget biztosít kísérleti projektek meghatározására a fogások és visszadobások teljes körű dokumentálására szolgáló, mérhető célkitűzéseken alapuló rendszer kidolgozása érdekében, a regionális csoportok egyike sem terjesztett elő erre irányuló közös ajánlásokat.

A rendelet XIII. mellékletének 2. pontja azt is előírja, hogy a tagállamok tegyék meg a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy tudományos adatokat gyűjtsenek az érzékeny fajok járulékos fogásairól, amire még nem került sor.

Szem előtt tartva, hogy az innovatív technikák hozzájárulhatnak az európai zöld megállapodáshoz és a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó uniós biodiverzitási stratégiához, a Bizottság cselekvési tervében meg fogja határozni, hogy miként lehetne ösztönözni az érdekelt feleket és a tagállamokat arra, hogy a lehető legnagyobb mértékben tárják fel a lehetőségeket, és használják ki az összes rendelkezésre álló lehetőséget.

6. A rendelet végrehajtása

Bár túl korai lenne elvégezni a rendelet végrehajtásának átfogó értékelését, a bizonyítékok azt mutatják, hogy aggályok merültek fel az új regionalizált rendszer és a részletes fogalommeghatározások hiánya miatt. Folyamatban van az arra irányuló munka, hogy a tagállamok a regionalizált megközelítés és a jövőbeli végrehajtási rendelet révén iránymutatást kapjanak a végrehajtáshoz és a további pontosításokhoz.

[28] Horvátország több mint 6 „volantina” típusú hajónak a nyugat-isztriai vizeken történő használatára vonatkozó tudományos halászati engedély iránti kérelme (2019), HTMGB 20-03, továbbá Olaszország több mint hat, Olaszország felségvizein hajózó, parti kerítőhálót használó hajóra vonatkozó tudományos halászati engedély iránti kérelme (Olaszország kérelme a liguriai (GFCM 9 földrajzi alterület) „szardella” (*S. pilchardus*) tudományos kutatására, HTMGB 20-02.

[29] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeFishingGear.aspx

A nemzeti végrehajtáson kívül a végrehajtás fő módszere a regionális csoportok közös ajánlásainak kidolgozása az érdekelt felek szakvéleményének segítségével, meghatározva a szükséges regionális technikai intézkedéseket. A rendelet 15. cikkének (2) bekezdésével összhangban a Bizottság felhatalmazáson alapuló jogi aktusok útján elfogadhatja az ilyen közös ajánlásokban javasolt intézkedéseket, amennyiben azok összeegyeztethetők a vonatkozó célkitűzésekkel és kötelezettségekkel.

Az eddig elvégzett munka képet ad a folyamatról, és azt igazolja, hogy a tagállamok valóban együttműködnek annak érdekében, hogy az intézkedéseket kiegészítsék és hozzáigazítsák regionális szükségleteikhez. A tagállamoknak általában sikerül viszonylag gyorsan megállapodniuk az intézkedésekről, amennyiben az ilyen intézkedések célja a korábban alkalmazandó rendeletekkel összhangban lévő szabályok finomítása. A tagállamok regionalizáció terén folytatott együttműködése akkor is hatékonynak tűnik, ha olyan közös ajánlásokról van szó, amelyek célja a közös halászati politikáról szóló rendelet 15. cikkében előírt kirakodási kötelezettségtől és a régióspecifikus többéves tervektől való eltérések biztosítása. Az uniós környezetvédelmi jogszabályokhoz való hozzájárulás céljából a szelektivitás javítását vagy a halászat korlátozását célzó intézkedésekre vonatkozó közös ajánlások kidolgozása és elfogadása tekintetében azonban aggályok merülnek fel a gyorsasággal és az ambíciószinttel kapcsolatban. A rendelet valóban előírja a tagállamok számára[30], hogy további enyhítő intézkedésekre vonatkozó közös ajánlásokat nyújtsanak be a halászeszközök érzékeny fajokra gyakorolt negatív hatásainak tudományos bizonyítékai alapján. Például a tagállamok eddig mindössze két közös ajánlást terjesztettek elő további enyhítő intézkedésekre vonatkozóan a halászeszközöknek az érzékeny fajokra gyakorolt kedvezőtlen hatásaira vonatkozó tudományos bizonyítékok alapján, amint azt a rendelet előírja.

Amint azt „Az uniós halászat fenntarthatóbbá tétele: Az aktuális helyzet és a 2022-re vonatkozó iránymutatások” című közelmúltbeli bizottsági közlemény[31] kiemelte, a Covid19-világjárvány hatással volt egyes közös ajánlások időzítésére és előkészítésére. A rendelet hatálybalépése óta a tagállamok regionális csoportjai 17 közös ajánlást[32] tettek, amelyek közül hatot a Bizottság felhatalmazáson alapuló jogi aktusa révén jogszabályokba ültettek át. A többi ajánlás elfogadásra, a HTMGB általi értékelésre vagy a kapott tudományos szakvélemények fényében történő továbbfejlesztésre vár. Ami a regionális sajátosságokat illeti, a közös ajánlások számos intézkedést, igényt és megközelítést határoznak meg. Egyes ajánlások célja, hogy technikai intézkedéseket foglaljanak bele az új visszadobási tervekbe, míg mások csak technikai intézkedéseket tartalmaznak.

A rendelet 7. cikke tiltja a különösen káros környezeti hatásokkal járó tevékenységeket, ideértve 2021. július 1-jétől az elektromos halászeszközökkel folytatott halászatot is. Az ICES Hollandia kérésére 2020 májusában adott szakvéleménye szerint e halászeszköz használata több kedvező hatást gyakorolt az ökoszisztémára és a környezetre, bár továbbra is vannak bizonytalanságok[33]. Hollandia keresetet nyújtott be az Európai Bírósághoz a rendelet elektromos halászeszközöket tiltó rendelkezéseinek érvénytelenítése iránt. A kérelmet a

[30] XIII. melléklet, 3. pont.

[31] A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK – Az uniós halászat fenntarthatóbbá tétele: az aktuális helyzet és a 2022-re vonatkozó iránymutatások. COM(2021) 279 final.

[32] A végleges számadatot az elfogadás előtt frissíteni kell.

[33] ICES, 2020. https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/PulseTrawlAdvice.aspx

Bíróság 2021. április 15-én elutasította[34]. A rendelet lehetővé teszi és ösztönzi a tudományos vizsgálatokat mint az ismeretek fejlesztésének és a jövőbeli értékelések megalapozásának lehetséges eszközét.

7. Következtetés

A rendelet biztosítja a közös halászati politika végrehajtásához szükséges keretet, és hatékonyan hozzájárul az uniós környezetvédelmi jogszabályokhoz közvetlen alkalmazás révén, de főként azáltal, hogy biztosítja a tagállamok számára a halászati intézkedések elfogadásához szükséges eszközöket.

Hiányosságok mutatkoznak azonban a rendelet végrehajtásában az érzékeny fajok és az érzékeny élőhelyek védelmének vonatkozásában, miközben egyes fajok közel állnak a kipusztuláshoz. A halászat ökoszisztémákra gyakorolt hatásainak nyomon követésére irányuló erőfeszítéseket jelentős mértékben fokozni kell. A rendelet jogalkotási eszközöket biztosít a tagállamok számára ahhoz, hogy kezelhessék ezeket a kérdéseket, és kiegészíthessék az uniós környezetvédelmi jogszabályok végrehajtását a regionalizáció keretében elfogadott halászati intézkedésekkel, ami most már a tagállamok kötelezettsége. Bár a tagállamok elkezdték közös ajánlások előterjesztését, ennél többet kell tenni. Az érdekelt feleket is ösztönözni kell arra, hogy vegyenek részt ebben a folyamatban.

A már előterjesztett közös ajánlások sokfélesége azt mutatja, hogy a regionalizáció hatékony és a legmegfelelőbb a célzott és igényre szabott technikai intézkedések biztosítására. A tagállamok bizonyították, hogy a regionális együttműködés gyors és hatékony lehet. Az uniós környezetvédelmi jogszabályokhoz való hozzájárulás céljából azonban fokozni kell a szelektivitás javítását vagy a halászat korlátozását célzó intézkedésekre vonatkozó közös ajánlások kidolgozása és elfogadása tekintetében a gyorsaságot és az ambíció szintjét, és a Bizottság továbbra is minden szükséges támogatást és iránymutatást megad annak biztosítása érdekében, hogy a környezetvédelmi célkitűzéseket a közös ajánlások megfelelően figyelembe vegyék.
Szem előtt tartva az európai zöld megállapodást és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2030-ig tartó időszakra szóló biodiverzitási stratégiát, a Bizottság a halászati erőforrások megőrzésére és a tengeri ökoszisztémák védelmére irányuló cselekvési terv részeként ki fogja egészíteni a mostani jelentést, valamint teljeskörűen ki fogja aknázni a halászati és környezetvédelmi politikák közötti kapcsolatokat.

[34] A Bíróság 2021. április 15-i ítélete, *Holland Királyság kontra az Európai Unió Tanácsa és Európai Parlament*, C-733/19, ECLI:EU:C:2021:272.